

PENSION FÖR ARBETSTAGARE

Arbetspensionen tryggar arbetstagarens utkomst när förvärvsarbetet minskar eller upphör på grund av arbetsförmåga, arbetslöshet eller ålderdom. Arbetstagaren kan också beviljas yrkesinriktad rehabilitering om det finns risk för arbetsförmåga. För de anhöriga kan försäkringen ge rätt till familjepension efter arbetstagaren.

Lagen om pension för arbetstagare (ArPL) omfattar arbetstagare som är 18–68 år och arbetar inom den privata sektorn. Arbetsgivaren ska ordna pensionsskydd för sina arbetstagare då inkomsterna i arbetet uppgår till minst 54,08 euro per månad.

Pension på grund av ålderdom

En arbetstagare kan flexibelt efter eget val gå i ålderspension efter fyllda 63 år. Ju längre arbetstagaren stannar i arbetslivet, desto större pension får han eller hon. Utbetalningen av ålderspension förutsätter att anställningen har slutat.

Förtida ålderspension vid 62 års ålder

Förtida ålderspension beviljas tidigast från 62 års ålder. Förtida ålderspension räknas utifrån den pension som intjänats fram till pensioneringen, i vilken det görs en bestående förtidsminskning. Pensionen minskar med 0,6 procent för varje månad som återstår till 63 års ålder.

Ålderspension vid 63–68 års ålder

En arbetstagare kan gå i ålderspension efter eget val vid 63–68 års ålder. I ålderspension utbetalas den pension som intjänats fram till pensioneringen.

Pensionen kan också skjutas upp efter 68 års ålder. På pensionen räknas då en uppskovsförhöjning som är 0,4 procent för varje månad efter fyllda 68 år.

Deltidspension efter övergång till deltidsarbete

Deltidspension kan betalas till en arbetstagare som övergår till deltidsarbete. Därtill förutsätts att arbetstagaren har

- fyllt 58 år. För personer som är födda 1953 och senare är åldersgränsen 60 år.

- intjänat arbetspension i minst 5 år under de senaste 15 åren
- varit minst 12 månader i en heltidsanställning under de senaste 18 månaderna. Vissa förmåner som utbetalas på grund av sjukdom förlänger denna tid med högst sex månader.

Om arbetstagaren redan får egen arbetspension eller motsvarande förmån från utlandet, kan han eller hon inte få deltidspension.

Deltidsarbetets inkomster ska vara mellan 35–70 procent av heltidsarbetets inkomster. Arbetstiden och inkomsterna ska minska i samma förhållande. Vid beräkningen av deltidspensionen beaktas de genomsnittliga inkomsterna under de fem år som föregår deltidspensionen som inkomst av heltidsarbetet.

Deltidspensionen är 50 procent av skillnaden mellan inkomsterna i heltidsarbetet och deltidssarbetet, dock högst 75 procent av den pension som intjänats fram till deltidspensioneringen.

De som är födda 1947 och senare kan gå i deltidspension ända fram till 68 års ålder. För personer som är födda tidigare än så är den övre åldersgränsen 65 år. För dem som är födda 1953 och senare är åldersgränsen för deltidspension 60–68 år.

Invalidpension på grund av sjukdom

Invalidpension kan beviljas en arbetstagare under 63 år som har varit arbetsförmögen i minst ett år på grund av sjukdom. Om nedgången i arbetsförmågan är minst 3/5, kan full invalidpension beviljas och om nedgången är minst 2/5, kan delinvalidpension beviljas.

Om det inte längre är sannolikt att personen kan återgå till arbetet, kan pensionen beviljas tillsvdare. Då arbetsförmågan kan återställas, beviljas pensionen som tidsbundet rehabilite-

ringsstöd. Innan full invalidpension beviljas, får personen i allmänhet sjukdagpenning enligt sjukförsäkringen från FPA i 300 dagar.

Yrkesinriktad rehabilitering för att förhindra arbetsoförmåga

En arbetstagare som löper risk att bli arbetsoförmögen de närmaste åren på grund av sjukdom kan beviljas yrkesinriktad rehabilitering. Ilmarinen kan t.ex. stöda rehabilitering i form av rådgivning i rehabiliteringsfrågor, arbetsprövning eller arbetsträning eller i form av utbildning för ett nytt arbete eller yrke. Ilmarinen ersätter också de kostnader som rehabiliteringen medför. Till arbetstagaren utbetalas rehabiliteringspenning som motsvarar beloppet av full invalidpension förhöjt med 33 procent.

Pension på grund av arbetslöshet

Arbetslöshetspension kan endast beviljas arbetslösa arbetssökande som är födda före 1950, som har fyllt 60 år och som har fått arbetslöshetsdagpenning i 500 dagar. Därtill förutsätts att personen i fråga har intjänat arbetspension i minst 5 år under de senaste 15 åren. Pensionen kan dock beviljas som ålderspension.

Om en arbetslös som är född 1950 eller senare får arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar, är det möjligt att ansöka om ålderspension redan vid 62 års ålder utan förtidsminskning.

Familjepension efter arbetstagarens död

Familjepension betalas efter arbetstagarens död till efterlevande make eller maka och till barn under 18 år. Familjepension kan betalas till tidigare make eller maka, förutsatt att personen i fråga får fortlöpande underhållsbidrag efter skilsmässa. Även parter av samma kön i ett registrerat parförhållande kan få efterlevandepension.

En förutsättning för att få efterlevandepension är att äktenskapet har ingåtts innan den avlidna parten fyllt 65 år. Om parterna inte har gemensamma barn, är även den efterlevande makens eller makans ålder samt äktenskapets längd av betydelse.

Folkpension

Utöver arbetspensionen kan arbetstagaren ha rätt till folkpension och andra FPA:s sociala förmåner. Närmare information om folkpension

och FPA:s andra förmåner fås från FPA www.kela.fi.

Hur ansöker man om pension?

Det finns en egen blankett för varje pensionsslag. Arbetspension och folkpension söks på samma blankett. Ansökningsblanketten kan fyllas i och skrivas ut på Ilmarinens webbplats www.ilmari.fi. Blanketter fås också från pensionsanstalterna, försäkringsbolagens kontor och Pensionskyddscentralen.

Hur räknas arbetspensionen?

Arbetspension intjänas av förvärvsarbete vid 18–68 års ålder. Pensionen räknas utifrån de årliga inkomsterna enligt den intjäningsprocent som motsvarar arbetstagarens ålder:

- vid 18–52 års ålder med 1,5 %
- vid 53–62 års ålder med 1,9 %
- vid 63–67 års ålder med 4,5 %.

Från år 2005 intjänas pension även för tid med vissa sociala förmåner med 1,5 procent om året. Pension intjänas bl.a. för tid med sjukdagpenning, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning, dagpenning från arbetslöshetskassa samt för hemvård av barn under tre år samt för studier för yrkes- eller högskoleexamen. Pensionen tillväxer antingen på basis av ett fast eurobelopp eller på basis av den förvärvsinkomst som förmånen grundar sig på. För förmånsgrundande inkomster tillväxer pension, om arbetsinkomsterna under yrkesbanan uppgår till minst 16 223,61 euro (enligt nivån år 2012).

Det är också möjligt att förvärvsarbete vid sidan om pensionen. För den som får invalid- eller arbetslöshetspension lönar det sig att kontakta den utbetalande pensionsanstalten, eftersom förvärvsinkomsterna kan inverka på den fortsatta utbetalningen av pensionen. För arbete som utförs under tid med pension intjänas ny pension med 1,5 procent av årsinkomsten, med undantag för deltidspension.

Uträknande av invalidpensionen

Utöver de faktiska arbetsåren inräknas i invalidpensionerna i regel även en pensionsdel för den s.k. återstående tiden. Detta innebär den tid som återstår till 63 års ålder och under vilken arbetstagaren inte har hunnit arbeta på grund av pensioneringen.

För återstående tid intjänas pension med 1,5

procent om året vid 18–63 års ålder, om arbetsförmågan börjat år 2010 eller senare.

Då invalidpension utbetalats i fem år till en person under 56 år, läggs en engångsförhöjning till pensionen. Engångsförhöjning utbetalades första gången år 2010. Förhöjningen görs endast en gång och dess storlek bestäms enligt pensionstagarens ålder. Vid ju yngre ålder arbetsförmågan har börjat, desto större är förhöjningen.

Uträknande av familjepensionen

Familjepension betalas till efterlevande make eller maka och barn till fastställda delar av den avlidnas pension. Familjepensionens totala belopp kan inte vara större än den avlidnas pension. På efterlevandepensionen inverkar även den efterlevandes egna inkomster, då denna inte har barn under 18 år att försörja. Såsom den efterlevandes inkomster beaktas endast arbetspension som han eller hon intjänat i eget arbete.

Livslängdskoefficient

Antalet ålderspensionstagare växer snabbt de kommande åren och samtidigt förväntas även befolkningens livslängd öka. Genom att införa en livslängdskoefficient bereder man sig för de ökade arbetspensionskostnader som detta medför.

Uträkningen av livslängdskoefficienten grundar sig på dödlighetsstatistik och på den förväntade allmänna livslängden bland befolkningen. Koefficienten fastställs separat för varje åldersklass vid 62 års ålder.

Under de första åren är livslängdskoefficientens inverkan liten. Livslängdskoefficienten minskar uppskattningsvis de pensioner som börjar utbetalas omkring år 2025 med cirka 10 procent.

Pensionsbeloppet justeras varje år

Alla löpande pensioner justeras i början av januari varje år med ett arbetspensionsindex, där löneutvecklingen har en vikt på 20 procent och prisutvecklingen en vikt på 80 procent.

Pension för utlandsarbete

En person som har arbetat utomlands kan ha intjänat pension för arbetet. Pensionerna räknas och utbetalas enligt lagstiftningen i respektive land.

När en arbetstagare söker pension för arbete utomlands ska pensionsansökan bifogas en U-blankett. Blanketter fås från Ilmarinen och Pensionsskyddscentralen, varifrån du också får hjälp att söka pension från utlandet.

Ilmarinen

Du kan sköta ärendena smidigt i våra nättjänster

Du kan enkelt sköta dina ärenden med Ilmarinen i våra nättjänster om du så arbetar eller är pensionerad. På vår webbplats finns nyttig information om pensionskyddet och om hur du ansöker om pension. På sidorna finns också Ilmarinens publikationer och blanketter för ansökan om pension.

Nätbankskoderna ger tillgång till dina pensionsuppgifter

Du får information om din intjänade pension genom att logga in i vår Pensionstjänst. I vår avgiftsfria tjänst kan du bland annat läsa det pensionsutdrag som skickas till dig varje år. Då du väljer ett e-utdrag, skickar vi ditt pensionsutdrag elektroniskt även i fortsättningen. Om du så önskar, påminner vi dig per e-post eller med sms om när ett nytt utdrag finns att läsa i tjänsten.

Ilmarinen står till tjänst

Vi står gärna till tjänst i alla ärenden som berör pensionskyddet.

Ilmarinens rådgivningstjänster

- Nättjänster www.ilmarinen.fi
- Telefontjänst 010 284 2010, öppen vardagar kl. 8–17
- Postadress Ilmarinen, Porkkalagatan 1, 00018

